ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
Trial Chamber
Chambre de Premiere instance

ឯកសារដើម
ORIGINAL/ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 08-Aug-2014, 09:58
CMS/CFO: Sann Rada

កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី

<u>សាធារណៈ</u>

សំណុំរឿងលេខ ០០២-០១/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/អជសដ

ថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤

ម៉ោង ០៩: ០២នាទី

ប្រកាសសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១

ចៅក្រមសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន ជាប្រធាន

ចៅក្រម ស៊ីលវៀ ខាតរ៉ាយថ៍
(Judge Silvia CARTWRIGHT)

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវែន៍
(Judge Jean-Marc LAVERGNE)

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម ធូ មណី (បម្រុង)

ចៅក្រម ក្លូឌា ហ្វេនស៍ (បម្រុង)
(Judge Claudia FENZ)

ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូង៖

លោកស្រី សែ កុលវុឌ្ឍី

លោក ម៉ាតេអូ គ្រីប៉ា*(Mr.Matteo CRIPPA)*

លោក រ៉ូជ្ជឺ ហ្វីលីព *(Mr.Roger PHILLIP)*

លោក លឹម ស៊ុយហុង

លោក គេន រ៉ូប៊ើត *(Mr.Ken ROBERTS)*

ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក នីកូឡាស គូមជែន
(Mr. Nicolas Koumjian)

លោក វីល្លៀម ស្មីត *(Mr. William SMITH)*

កញ្ញា សុង ឆវ័ន្ត

លោក សេង ប៊ុនឃាង

លោក សេង លាង

លោក វាំងសង់ វ៉ាយដ៍ ដេស្មាឯល
(Mr. Vincent de wilde d'ESTMAEL)

លោក ស្រ៊ា រតនៈ

លោក ថារីក អាប់ឌុលឡាក់
(Mr. Tarik ABDULHAK)
លោក សាលីម ណាសចាវ៉ានី
(Mr.Salim NAKHJAVANI)
លោក ចូសេហ្វ អេនឌ្រូ ប៊ិយលី
(Mr.Joseph Andrew BOYLE)

ជនជាប់ចោទ៖

លោក នួន ជា

លោក ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ នួន ជា៖

លោក សុន អរុណ

លោក សួន វិសាល

លោក វ៉ិចទ័រ កូប៉េ*(Mr.Victor KOPPE)*

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន៖

លោក គង់ សំអុន

លោក អាកទួរ វែកគែន
(Mr. Arthur VERCKEN)

កញ្ញា អង់តា ហ្គីសសេ *(Ms. Anta GUISSE)*

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖

លោក ពេជ អង្គ

លោក ស្រី ម៉ារី ហ្គីរ៉ូដ៍*(Ms.Marie GUIRAUD)*

លោក ឡៅ ជុនធី

លោក ហុង គីមសួន

លោក វ៉ែន ពៅ

លោក គីម ម៉េងឃី

លោកស្រី ជេត វណ្ណលី

លោកស្រី ទី ស្រ៊ីនណា

លោកស្រី ស៊ីន សុវ៉ន

លោកស្រី គ្រីស្ទីន ម៉ាទីណូ
(Ms. Chritine MARTINAU)

ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ៖

លោកស្រី ស្វ សុទ្ធាវី

បញ្ជីឈ្មោះអ្នកនិយាយ៖

ភាសាដែលបានប្រើ លើកលែងតែមានការបញ្ជាក់ផ្សេងទៀតនៅក្នុងប្រតិចារឹក

អ្នកនិយាយ	**ភាសា**
ចៅក្រម និល ណុន (ប្រធានអង្គជំនុំ)	ខ្មែរ

កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី

(ចៅក្រមចូលក្នុងបន្ទប់សវនាការ)

[០៩:០២:៣៦]

ប្រធានអង្គជំនុំ៖

អង្គុយចុះ!

ថ្ងៃនេះ ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ប្រកាសបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការជាសាធារណៈ ប្រកាសសាលក្រមវិនិច្ឆ័យលើសំណុំរឿង០០២/០១ ដែលជាផ្នែកដំបូងនៃសំណុំរឿង០០២ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ អវតក/អជសដ ដែលមានជនជាប់ចោទឈ្មោះ នួន ជា កើតនៅថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩២៦ និង ខៀវ សំផន កើតនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៣១។

លោកស្រី សែ កុលវុឌ្ឍី ឡើងរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពវត្តមាន និងអវត្តមានភាគី និងបុគ្គលដែលអង្គជំនុំជម្រះកោះអញ្ជើញឲ្យចូលរួមនៅក្នុងសវនាការនេះ។

ក្រឡាបញ្ជី៖

សូមគោរពលោកប្រធាន! សម្រាប់សវនាការនៅថ្ងៃនេះ ក្រឡាបញ្ជីកត់សម្គាល់ឃើញថាគ្រប់ភាគីទាំងអស់នៃរឿងក្ដីនេះមានវត្តមាន។

ប្រធានអង្គជំនុំ៖

អរគុណលោកស្រី សែ កុលវុឌ្ឍី។

បង្គាប់ឲ្យអនុរក្សមន្ទីរឃុំឃាំងនាំខ្លួនជនជាប់ចោទទាំងពីររូបទៅអង្គុយកៅអីមុខក្រចកសេះដែលនៅពីមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ!

(ជនជាប់ចោទជាប់ចោទមកកាន់កៅអីមុខក្រចកសេះ)

ប្រធានអង្គជំនុំ៖

អង្គុយចុះលោក ខៀវ សំផន!

[០៩:០៧:០៨]

មុននឹងចូលដល់ការប្រកាសសាលក្រម អង្គជំនុំជម្រះសូមជម្រាបជូនដល់ភាគី និងសាធារណជនទាំងអស់ឲ្យបានជ្រាបថា នាពេលនេះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងប្រកាសនូវសេចក្ដីសង្ខេបនៃសាល-

ក្របតែប៉ុណ្ណោះ និងសូមជម្រាបជូនផងដែរថា នៅក្នុងសេចក្តីសង្ខេបនេះអង្គជំនុំជម្រះនឹងប្រើពាក្យ អ.វ.ត.ក ជាអក្សរកាត់ជំនួសឲ្យពាក្យថា "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា"។ ឯសេចក្តីសង្ខេបនៃសាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០១ មានខ្លឹមសារដូចខាងក្រោមនេះ៖

ខាងក្រោមនេះ គឺជាសេចក្តីសង្ខេបសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១។ សំអាងហេតុដែលមានអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់ គឺជាសំអាងហេតុដែលសរសេរពេញលេញជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅក្នុងសាលក្រមដែលអាចរកបានភ្លាមៗជាភាសាខ្មែរ ភាសាអង់គ្លេស និងភាសាបារាំងក្រោយពីសវនាការប្រកាសសាលក្រមនេះ។

សំណុំរឿង០០២ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ រហូតដល់ថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។ ក្រោយពីការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាដំណោះស្រាយចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ ដែលបានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការដោយប្រើរយៈពេលអស់ជិតបីឆ្នាំ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ត្រូវបានបញ្ជូនមកជំនុំជម្រះ។ ដំបូងឡើយសំណុំរឿងនេះមានរួមបញ្ចូលជនជាប់ចោទពីរនាក់ផ្សេងទៀតគឺ អៀង ធីរិទ្ធ និង អៀង សារី។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំង អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានផ្អាក ហើយបទចោទប្រកាន់ទាំងឡាយប្រឆាំងនឹងរូបគាត់ត្រូវបានបំបែកចេញពីសំណុំរឿងបន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថា គាត់មិនមានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចូលរួមក្នុងសវនាការដោយសារតែជំងឺវង្វេងវង្វាន់ស្មារតីដែលចេះតែវិវឌ្ឍទៅមុខ។ មរណភាពលោក អៀង សារី ក្នុងឆ្នាំ ២០១៣ បានរំលត់បណ្តឹងអាជ្ញា និងបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ប្រឆាំងរូបគាត់នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ នៅក្នុងអំឡុងពេលចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ នួន ជា ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ជាអនុលេខាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ជាសមាជិកពេញសិទ្ធិនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ជាប្រធានសភាតំណាងប្រជាជន ហើយពេលខ្លះជានាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃរដ្ឋាភិបាលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

ខៀវ សំផន ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា មានតួនាទីជាច្រើនក្នុងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយតួនាទីទាំងនោះរួមមានទាំងការជាប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋផង។ គាត់ក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ផងដែរ ជាប្រធានមន្ទីរនយោបាយ៨៧០ និងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។

[០៩:១១:០០]

សវនាការបឋមក្នុងសំណុំរឿង០០២ បានធ្វើឡើងចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១។ នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ទៅជាការជំនុំជម្រះតូចៗមួយចំនួន ដោយសារតែទំហំនិងភាពស្មុគស្មាញនៃដីកាដំណោះស្រាយព្រមទាំងបញ្ហាវ័យចាស់ និងសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកម្រិតវិសាលភាពសម្រាប់ការជំនុំជម្រះវគ្គដំបូង នៃសំណុំរឿង០០២ ដែលចាប់ពីពេលនោះមកត្រូវបានហៅថាជាសំណុំរឿង០០២/០១ ត្រឹមឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដែលក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានហៅថា "ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជននៅដំណាក់កាលទី១ និងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជននៅតាមតំបន់ផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ រហូតដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧"។

[០៩:១២:៣២]

ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចាប់ផ្តើមធ្វើសវនាការពិនិត្យភស្តុតាងនៅថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ហើយនៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើពីការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចពង្រីកវិសាលភាពពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទនានានៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ដោយដាក់បញ្ចូលនូវបទចោទនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់អតីតអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ នៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ វិសាល-ភាពនៃបទចោទនានា ដែលទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០២/០១ រួមមាន ការចោទប្រកាន់ទៅលើអង្គហេតុនានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវជនជាប់ចោទចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដូចតទៅ៖

ពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ជនជាប់ចោទត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលក្នុងនោះមានការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ក្នុងទម្រង់ជាការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតក្នុងទម្រង់ជាការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។ ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនចេញ-ចូល និងនៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាល ភូមិភាគឧត្តរចាស់ ភូមិនិរតី ភូមិភាគបូព៌ា និងភូមិភាគបស្ចិម ចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ជន

ជាប់ចោទត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលក្នុងនោះមានការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតក្នុងទម្រង់ជាការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ក្នុងទម្រង់ការប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ព្រមទាំងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ក្នុងទម្រង់ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ។

[០៩:១៤:៥៧]

ពាក់ព័ន្ធនឹងទួលពោធិ៍ជ្រៃ ជនជាប់ចោទត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ចំពោះការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយមូលហេតុនយោបាយ។ ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋទាំងនេះតាមរយៈការចូលរួមក្នុងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ដែលមានគោលបំណងរួម ដើម្បីអនុវត្តបដិវត្តន៍សង្គមនិយមឆាប់រហ័សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តាមរយៈដំណើរការមហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ ដើម្បីការពារបក្សប្រឆាំងនឹងខ្មាំង តាមគ្រប់មធ្យោបាយដែលចាំបាច់។ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងរួមនេះ ជនជាប់ចោទត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានរៀបចំបង្កើតគោលនយោបាយមួយចំនួន ដែលការអនុវត្តគោល-នយោបាយនេះបានបណ្ដាលឱ្យ និង/ឬ មានឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិចំនួនមួយដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ហើយដែលជនជាប់ចោទមានចេតនាប្រព្រឹត្ត។ ជនជាប់ចោទក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់បន្ថែមទៀតថា បានរៀបចំផែនការ បានបញ្ជា បានញុះញង់ ជួយ និងជំរុញ ឱ្យកើតមាននូវឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ។ ជាចុងក្រោយ ជនជាប់ចោទក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ផងដែរ ថាត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងនាមជាថ្នាក់លើ។

[០៩:១៦:៣៣]

ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការលើភស្តុតាងដែលមានរយៈពេល២០ខែ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានស្ដាប់សក្ខីកម្មរបស់បុគ្គលចំនួន៩២រូប ដែលរួមមាន អ្នកជំនាញចំនួនបីរូប សាក្សីអង្គហេតុចំនួន៥៣រូប សាក្សីអត្តចរិតចំនួនប្រាំរូប និងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន៣១រូប។ ឯកសារភស្តុតាងមានជាង ៥.៨០០ឯកសារ ត្រូវបានយកមកពិនិត្យដេញដោល និងទទួលយកដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿងដែលសរុបមានឯកសារទាំងបីភាសាផ្លូវការ ចំនួនជាង ២២២.០០០ទំព័រ។

អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ និងប្រតិចារឹករបស់សាក្សី និងដើមបណ្ដឹង

រដ្ឋប្បវេណីចំនួន១១២៤ ដែលសាក្សីនិងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងនោះមិនបានមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះជំនួសឲ្យការផ្ដល់សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់។

សវនាការលើភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ត្រូវបានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ សេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០១៣។

មុនពេលចាប់ធ្វើសវនាការពិនិត្យមើលភស្តុតាង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានដោះស្រាយទៅលើបញ្ហាអញ្ញត្រកម្ម និងបញ្ហានីតិវិធីជាច្រើន ដែលអង្គជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ជាឧបសគ្គចម្បងចំពោះការចាប់ផ្ដើមសវនាការ។ ខណៈដែលបញ្ហាផ្សេងៗទៀតត្រូវបានយកទៅដោះស្រាយនៅក្នុងសាលក្រម អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា អង្គជំនុំជម្រះមានយុត្តាធិការលើបុគ្គល នួន ជា និង ខៀវ សំផន និងសម្រេចថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះជនជាប់ចោទក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ គឺស្ថិតនៅក្នុងកម្មវត្ថុនៃការត្រួតពិនិត្យ និងស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក។

[០៩:១៨:៤០]

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រៈ

ជាបឋមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិនិត្យមើលលើការវិវត្តន៍លើផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងគោលនយោបាយរបស់បក្សនេះ រួមទាំងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំព្រមទាំងការកំណត់គោលដៅចំពោះអ្នករដ្ឋការស៊ីវិល និងទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ។ អង្គជំនុំជម្រះក៏បានពិនិត្យទៅលើស្ថានភាពទូទៅនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ មុនពេលមានការវាយសម្រុកចុងក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហមនៅលើទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលបានចាប់ផ្ដើមនៅក្នុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៥ ហើយបានចូលកាន់កាប់ និងផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញដោយបង្ខំ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៩ ទូ សាមុត, ប៉ុល ពត និង នួន ជា បានចាប់ផ្ដើមដំណើរការបង្កើតបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាថ្មីមួយ ដើម្បីគេចចេញពីឥទ្ធិពលរបស់វៀតណាមដែលមានចរិតលក្ខណៈជាបក្សកុម្មុយនីស្តឥណ្ឌូចិនជាលើដំបូង។ គោលការណ៍គ្រឹះរបស់បក្សនេះ គឺប្រជាធិបតេយ្យប្រមូលផ្ដុំ និងម៉ាក្ស-ឡេនីននិយម។

សន្និបាតបក្សលើកទី១ ត្រូវបានធ្វើឡើងចាប់ពីថ្ងៃទី២៨ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦០ ដែលក្នុងពេលនោះមានការអនុម័តលក្ខន្តិកៈបក្ស និងមានការតែងតាំងគណៈម្ចាធិការដឹកនាំ។ ទូ សាមុត ត្រូវ

បានតែងតាំងជាលេខាបក្ស ចំណែកនួន ជា ត្រូវបានតែងតាំងជាអនុលេខាបក្ស ហើយប៉ុល ពត និង ម៉ាម៉ង់ ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍។ បន្ថែមពីលើសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍សមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម ក៏ត្រូវបានជ្រើសរើសផងដែរ ដែលរួមមានទាំង អៀង សារី, កែវ មាស, ចុង និង វន វ៉េត។ សន្និបាតបក្សលើកទី២ នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៦៣ ដែលនៅពេលនោះ ប៉ុល ពត ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាបក្ស ហើយ នួន ជា ជាអនុលេខាបក្ស បានបញ្ជាក់សាជាថ្មីអំពីការប្រើប្រាស់ហិង្សានយោបាយ និងហិង្សាបដិវត្តន៍។ នៅក្នុងសន្និបាតបក្សលើកទី៣ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ បានបញ្ជាក់សាជាថ្មីអំពីមាគ៌ាយុត្តិសាស្ត្ររបស់បក្ស ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅក្នុងសន្និបាតលើកទី១ និងលើកទី២។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៦៩ សេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានធ្លាក់ចុះ ហើយមានភាពមិនច្បាស់លាស់អំពីថាតើកម្ពុជាអាចនឹងធ្លាក់ចូលក្នុងសង្គ្រាមនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាមដែរយ៉ាងណា? បើទោះបីជាសម្តេច នរោត្តម សីហនុ មានគោលនយោបាយអព្យាក្រឹត្យជាផ្លូវការក៏ដោយ។

[០៩:២១:៤៣]

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៦៩ មកភាពហិនហោច ការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានរុញច្រានឲ្យកងទ័ពវៀតណាមខាងជើងកាន់តែខិតចូលមកក្នុងប្រទេស ហើយធ្វើឲ្យវិបត្តិនេះកាន់តែមានភាពតានតឹងថែមទៀត។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ លន់ នល់ ក្រោមការគាំទ្រពីសហរដ្ឋអាមេរិកបានទម្លាក់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ដែលនៅពេលនោះទ្រង់កំពុងស្ថិតនៅក្រៅប្រទេសកម្ពុជា។ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ក្រោយមកបានបង្កើតរណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជាដែលជាចលនានយោបាយមួយដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអ្នកទម្លាក់ព្រះអង្គ។ នៅក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំដដែលនោះ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ដោយមានការគាំទ្រយ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ពីបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្កើតរដ្ឋាភិបាលនិរទេសថ្មីមួយដែលមានឈ្មោះថា "រាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា"។ ខៀវ សំផន គឺជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិនៃរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា ដែលតាមរយៈតួនាទីនេះ គាត់បានដើរតួធ្វើជាអ្នកទំនាក់ទំនងរវាងសម្តេច នរោត្តម សីហនុ និង ប៉ុល ពត។ រដ្ឋបាលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា មិនមានអំណាចជាក់ស្តែងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឡើយ។ ហើយបើទោះបីជាសម្តេច នរោត្តម សីហនុ នៅបន្តមានឥទ្ធិពលនៅលើឆាកអន្តរជាតិក៏ដោយ។ តាមពិតទៅ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាទេដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការតស៊ូប្រដាប់អាវុធនៅក្នុងប្រទេសនោះ។

ថ្នាក់ដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា មានគោលនយោបាយតឹងរ៉ឹងក្នុងការរក្សាការសម្ងាត់ ហើយ

មិនបង្ហាញអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួនជាសាធារណៈឡើយ។ ពួកគេនិយមប្រើពាក្យ “អង្គការ” ដែលជាពាក្យមិនច្បាស់លាស់ និងជាពាក្យបិទបាំងសំដៅជាស្ថាប័នដែលដឹកនាំប្រទេស ហើយដែលប្រជាជនធម្មតាយល់ថា មានអំណាចគ្រប់គ្រងលើប្រទេសទាំងមូល។ ពួកគេថែមទាំងបានប្រើប្រាស់បុគ្គលសាធារណៈដែលទទួលបានការគោរពដូចជា ខៀវ សំផន និងសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ទាំងក្នុងប្រទេស និងលើឆាកអន្តរជាតិ ដើម្បីជាការបិទបាំងចំពោះសកម្មភាព និងគោលនយោបាយរបស់ពួកគេ។ តាំងពីមុនថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានបង្កើត និងអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងឡាយដែលជាកម្មវត្ថុនៃសំណុំរឿង០០២។

[០៩:២៤:២៥]

តាមអានុភាពនៃដីកាដំណោះស្រាយ -- ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គោលនយោបាយពីរក្នុងចំណោមគោលនយោបាយទាំងប្រាំ បានក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការចោទប្រកាន់ដែលត្រូវបានលើកយកមកជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ហើយត្រូវបានពិនិត្យយ៉ាងលម្អិត។ គោលនយោបាយទាំងពីរនោះគឺ៖ ទី១) ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនជាបន្តបន្ទាប់ពីទីក្រុង និងទីប្រជុំជន ទៅកាន់តំបន់ជនបទ ព្រមទាំងពីតំបន់ជនបទមួយទៅកាន់តំបន់ជនបទមួយទៀត និងទី២ គឺការកំណត់គោលដៅទៅលើក្រុមជាក់លាក់មួយចំនួន ជាពិសេសសំដៅទៅលើអតីតអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ រួមទាំងអ្នករដ្ឋការស៊ីវិល និងអតីតនាយទាហាន ព្រមទាំងក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ។ គោលនយោបាយដទៃទៀតនឹងត្រូវលើកយកមកពិនិត្យលម្អិតនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០២ និងការជំនុំជម្រះក្រោយៗទៀត។

ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជន អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧០មក ប្រជាជនត្រូវបានខ្មែរក្រហមបង្ខំឲ្យផ្លាស់ទីលំនៅចេញពីភូមិ ហើយបញ្ជូនទៅកាន់តំបន់ដាច់ស្រយាល។ មានវិធីសាស្ត្រដូចគ្នានៅក្នុងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ ដែលបានឈានដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុតនៅពេលខ្មែរក្រហមត្រួតត្រាប្រទេសទាំងមូល ហើយប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងនានាដទៃទៀតត្រូវបានផ្លាស់ទីលំនៅចេញទាំងអស់។

មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានចាត់ទុកអ្នកទីក្រុងថាមិនស្មោះត្រង់ ហើយបានសន្និដ្ឋានថាពួកគេអាក្រក់ ទាំងផ្នែកនយោបាយ និងផ្នែកមនោគមវិជ្ជា ហើយពិបាកគ្រប់គ្រងពួកគេ ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឲ្យពួកគេស្នាក់នៅក្នុងទីក្រុង។

អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថាការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងមានហេតុផលពីរយ៉ាងគឺ ដើម្បីទប់ស្កាត់ខ្មាំងមិនឱ្យបង្កអស្ថិរភាពដល់កម្លាំងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងដើម្បីទប់ស្កាត់កម្មាភិបាលកុំឱ្យពុករលួយតាមអ្នកទីក្រុង។

[០៩:២៦:៤២]

ពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយកំណត់គោលដៅ។ បើទោះបីជាមិនមានសេចក្តីណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំពោះបញ្ហានេះក៏ដោយ តែអង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានបង្កើតគោលនយោបាយកំណត់គោលដៅចំពោះអ្នករដ្ឋការ និងទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ។ គោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងការចាប់ខ្លួនទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានអនុវត្តកាន់តែតឹងតែងចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧០ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥។ ពីដំបូងឡើយមានការបែងចែកខុសគ្នារវាងទាហានលន់ នល់ និងអ្នកដែលត្រូវបានគេចោទថាជាគិញ។ ជាញឹកញាប់ទាហានត្រូវបានគេយកទៅអប់រំកែប្រែ ហើយត្រូវបានលើកលែងទោស ចំណែកឯគិញវិញត្រូវគេសម្លាប់ចោល។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីអំឡុងឆ្នាំ១៩៧២ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ ទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរមិនសូវត្រូវបានគេលើកលែងទោសទៀតទេ ដោយជាញឹកញាប់ពួកគេត្រូវបានសម្លាប់ចោលប្រសិនបើពួកកងទ័ពបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាចាប់ខ្លួនពួកគេបាន។

ការប្រែប្រួលនូវគោលនយោបាយក្នុងការកំណត់គោលដៅទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនេះត្រូវបានកត់សម្គាល់តាមរយៈការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ហិង្សា។ នៅពេលប៉ុន្មានខែជិតដល់ពេលវាយសម្រុកចុងក្រោយទៅលើទីក្រុងភ្នំពេញនោះ រណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជាបានប្រើប្រាស់ភាសាផ្សះផ្សានៅក្នុងការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុចំពោះនាយទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ដោយប្រាប់ដល់ពួកគេឱ្យផ្តាច់ខ្លួន និងចូលរួមជាមួយខ្មែរក្រហម។

អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថា សារទាំងអស់នេះគឺជាការព្យាយាមដោយមានការគិតទុកជាមុនដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រឆាំងចំពោះការវាយចូលរបស់ពួកខ្មែរក្រហម និងដើម្បីបោកបញ្ឆោតអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរឱ្យយល់ថាពួកគេមានសុវត្ថិភាព។

[០៩:២៨:៥២]

ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់ទី១។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា នៅព្រឹកថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពខ្មែរក្រហម

បានមកពីភូមិភាគនានានៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាបានវាយសម្រុក និងចូលមកក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញពីទិសដៅនានា។ កងពលធំនានារបស់ខ្មែរក្រហមបានគ្រប់គ្រងតំបន់ផ្សេងៗនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅប៉ុន្មានម៉ោងបន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រជាជនបានអបអរសាទរដោយជឿជាក់ថាសន្តិភាពនឹងវិលត្រឡប់មកកាន់ប្រទេសកម្ពុជាវិញហើយ។ ប៉ុន្តែនៅប៉ុន្មានម៉ោងក្រោយមកទៀត ពួកខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមបង្គាប់ឲ្យប្រជាជនចាកចេញពីភ្នំពេញភ្លាមៗ។ ខ្មែរក្រហមបានប្រាប់ប្រជាជនក្នុងទីក្រុងថា ការជម្លោះនេះធ្វើឡើងជាបណ្តោះអាសន្នទេ ហើយការជម្លៀសនេះមានគោលបំណងការពារប្រជាជនឲ្យរួចផុតពីការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីពួកអាមេរិក ឬក៏ដើម្បីឲ្យអង្គការអាចធានាពីសុវត្ថិភាពនៅក្នុងទីក្រុង។ សូម្បីតែប្រជាជនដែលមិនជឿលើការលើកឡើងរបស់ខ្មែរក្រហមនេះ ក៏ត្រូវតែចេញពីភ្នំពេញដែរ ដោយសារតែពួកគេ ទទួលការគំរាមកំហែងពីកងទ័ពខ្មែរក្រហម។ កងទ័ពខ្មែរក្រហមទទួលបញ្ជាឲ្យជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងតាមគ្រប់មធ្យោបាយ។ ប្រជាជនទីក្រុងភ្នំពេញបានទទួលរងការគំរាមកំហែងនិងការធ្វើបាបលើរូបរាងកាយ។ អ្នកដែលមិនស្តាប់តាម ឬរឹងទទឹងត្រូវបានគេបាញ់ និងសម្លាប់ចោលនៅនឹងកន្លែង។ ទោះបីជាមានកំដៅក្តៅខ្លាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រជាជនទាំងអស់ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញត្រូវបានបង្ខំឲ្យចាកចេញដោយគ្មានការលើកលែងឡើយ រួមទាំងព្រះសង្ឃ មនុស្សចាស់ជរា កុមារ អ្នកជំងឺ និងអ្នករបួសនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងស្ត្រីទើបឆ្លងទន្លេរួចជាដើម។

[០៩:៣១:០៣]

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ពិន យ៉ាថៃ បានពណ៌នាថានៅពេលពួកគាត់ធ្វើដំណើរចាកចេញពីទីក្រុងកាន់តែឆ្ងាយ អ្នកជំងឺ អ្នករបួស អ្នកទន់ខ្សោយ និងជនចាស់ជរាកាន់តែច្រើន បានត្អូញត្អែរអំពីអស់កម្លាំង ហើយពួកគេបានឃើញសាកសពដែលទុកចោលនៅតាមផ្លូវកាន់តែច្រើនឡើងៗ។ អ្នកស្រី ពេជ ស្រីផល បានបញ្ជាក់ថា ពេលដែលពួកគាត់ទៅដល់ស្ទឹងមានជ័យ ពួកគាត់បានឃើញសាកសពនៅលើគ្រែពេទ្យ ដែលគេទុកចោលនៅតាមផ្លូវ។ អ្នកស្រី ពេជ ស្រីផល ដោយសារតែគ្មានទឹកដោះគោ ទឹកដោះម្តាយ ឬថ្នាំពេទ្យ សម្រាប់កូនគាត់ គាត់ត្រូវបំបៅកូនដោយទឹកតែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនយូរប៉ុន្មានកូនរបស់គាត់បានស្លាប់ ហើយគេបានបង្គាប់គាត់ឲ្យកប់សាកសពកូននោះនៅក្នុងព្រៃ។ អ្នកដទៃទៀតដូចជា កូនស្រីពៅរបស់អ្នកស្រី បេ សុផានី មានជំងឺរាកមួល ក្អួត ហើយបានស្លាប់ដោយសារតែគ្មានថ្នាំសង្កូវព្យាបាល។

[០៩:៣២:០៨]

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រជាជនក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញមានចំនួនប្រមាណពី ២លាន ទៅ ២,៥ លាននាក់។ ប្រជាជនជាច្រើនបានគេចខ្លួនមកទីក្រុងភ្នំពេញដើម្បីគេចចេញពីការវាយប្រយុទ្ធ និងការបាញ់ផ្លោងនៅតំបន់ផ្សេងៗ។ បន្ទាប់ពីទទួលបានបញ្ជាឲ្យចេញពីទីក្រុង ប្រជាជនទាំងអស់នោះបានប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយដែលពួកគាត់មានដើម្បីចាកចេញពីភ្នំពេញ ដោយភាគច្រើនធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើង តែមានអ្នកខ្លះធ្វើដំណើរតាមកង់ តាមរទេះរុញ និងតាមឡានក៏មានដែរ។ ការធ្វើដំណើរជួបប្រទះការលំបាកវេទនាយ៉ាងខ្លាំង ដោយកង្វះអាហារ ទឹកផឹក ថ្នាំពេទ្យ និងជម្រកស្នាក់នៅ ហើយអ្នកដែលត្រូវជម្លៀសជាច្រើនត្រូវទទួលរងភាពភ័យរន្ធត់ ការគំរាមកំហែង ឬក៏ទទួលអំពើហិង្សាពីសំណាក់កងទ័ពខ្មែរក្រហម។ មានហេតុការណ៍ជាច្រើនដែលកងទ័ពខ្មែរក្រហមបានបាញ់និងសម្លាប់ប្រជាជនស៊ីវិលក្នុងពេលជម្លៀស ហើយប្រជាជនដទៃទៀតជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារការហេវហត់ អស់កម្លាំង ខ្វះអាហារូបត្ថម្ភ ឬជំងឺ។ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆេង អេងលី បានរំឭកថា ខ្លួនបានឃើញកងទ័ពខ្មែរក្រហមចាប់ហែកទារកម្នាក់ដែលកំពុងតែយំ ហើយកំពុងតែវារលើសាកសពរបស់ម្ដាយវា។ អ្នកត្រូវបានគេជម្លៀសជាច្រើន រួមទាំងកូនក្មេងផង ត្រូវបានបំបែកចេញពីគ្រួសាររបស់គេ។ ខ្មែរក្រហមបានបង្កើតប៉ុស្តិ៍ត្រួតពិនិត្យជាច្រើនតាមបណ្ដោយផ្លូវចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងតាមទីប្រជុំជនមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដោយនៅតាមប៉ុស្តិ៍ទាំងនោះប្រជាជនត្រូវបានគេឆែកឆេរ និងសាកសួរពីប្រវត្តិរូប ពីសមាជិកគ្រួសារ និងពីប្រវត្តិការងារដែលពួកគេបានធ្វើនៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ ប្រជាជនជាច្រើនត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណដែលពួកខ្មែរក្រហមថា ជាអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន និងបន្ទាប់មកត្រូវបានបាត់ខ្លួន ឬក៏ត្រូវបានសម្លាប់នៅប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ អ្នកដែលត្រូវបានជម្លៀសចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញទាំងអស់បានធ្វើដំណើរអស់រយៈពេលជាច្រើនថ្ងៃ ឬ ច្រើនសប្ដាហ៍ ហើយបានតាំងទីលំនៅតាមទីជនបទនានា ក្នុងភូមិភាគនានានៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា។

[០៩:៣៩:៥៩]

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា យ៉ាងតិចក៏មានប្រជាជនចំនួន ២លាននាក់ត្រូវបានកងទ័ពខ្មែរក្រហមបង្ខំឲ្យចាកចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ដោយប្រើប្រាស់លេសកុហកបោកបញ្ឆោតនិងការគំរាមកំហែង។ ភាគច្រើនដោយប្រើកាំភ្លើងភ្ជង់ដោយសឹងតែគ្មានប្រាប់ជាមុនហើយធ្វើឡើងក្នុងកាលៈទេសៈមានការភ័យរន្ធត់និងដោយមានអំពើហិង្សាដែលបណ្ដាលឲ្យប្រជាជនជាច្រើនត្រូវបានសម្លាប់ ឬបានស្លាប់ដោយសារការហេវហត់អស់កម្លាំងខ្លាំង ការអត់អាហារ ឬជំងឺផ្សេងៗ។ អង្គជំនុំជម្រះមិនជឿលើ

ការលើកឡើងរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលថា ការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញគឺដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពប្រជាជនពីការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិក។ ផ្ទុយទៅវិញ មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាខ្លួនឯងជាច្រើនបានមកទីក្រុងភ្នំពេញបន្ទាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និងបានស្នាក់នៅក្នុងទីកន្លែងនានាដោយគ្មានការរៀបចំវិធានការការពារទីតាំងរបស់ពួកគេ ប្រឆាំងនឹងការទម្លាក់គ្រាប់បែកដែលតាមពិតបានបញ្ចប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៣ មកម្ល៉េះ។ ដូចគ្នានេះដែរអង្គជំនុំជម្រះមិនជឿទេថាការខ្វះស្បៀងអាហារនៅទីក្រុងភ្នំពេញគឺជាមូលហេតុនៃការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនោះ។ កងទ័ពរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានវាយប្រហារតាមដងទន្លេមេគង្គ និងព្រលានយន្តហោះពោធិចិនតុងដែលកន្លែងទាំងពីរនេះគឺជាកន្លែងដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ខ្លាំងសម្រាប់ ផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារដល់ប្រជាជនរស់នៅក្នុងទីក្រុងមុនពេលភ្នំពេញដួលរលំ។

[០៩:៣៦:៤៥]

ក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានគ្រប់គ្រងផ្លូវគមនាគមន៍ទាំងអស់រួមទាំង ទន្លេមេគង្គ និងព្រលានយន្តហោះពោធិចិនតុងដែលដំណើរការនៅឡើយ និងផែកំពង់សោមដែលពីមុនធ្លាប់បានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការផ្គត់ផ្គង់នាំចូល។ បើទោះបីជាមានការខ្វះខាតស្បៀងអាហារក៏ដោយ ក៏មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាដោយអនុវត្តជំហរឯករាជ្យ និងចំណេះដឹងរបស់ខ្លួនបានបដិសេធជំនួយមនុស្សធម៌របស់បរទេស លុះត្រាតែជាជំនួយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបមិនមានការធានាស្បៀងអាហារគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីផ្តល់ឲ្យអ្នករស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។

ហេតុដូច្នេះអង្គជំនុំជម្រះបដិសេធសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលថា វាមានភាពចាំបាច់ និងមានភាពសមាមាត្រនៅក្នុងកាលៈទេសៈនេះ ដើម្បីជម្លៀសប្រជាជនចេញឲ្យអស់ពីទីក្រុងភ្នំពេញទាំងមូល។ ការសន្និដ្ឋានសមហេតុផលតែមួយគត់គឺថាដោយផ្អែកទៅលើបទពិសោធន៍ និងការអនុវត្តពីមុនរបស់បក្សក្នុងការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីតំបន់ដទៃទៀត និងសម្រាប់ហេតុផលយោធា សេដ្ឋកិច្ច និងមនោគមវិជ្ជានោះ ថ្នាក់ដឹកនាំបានសម្រេចចិត្តជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីឲ្យថ្នាក់ដឹកនាំអាចគ្រប់គ្រងប្រជាជនបានល្អ និងការពារកុំឲ្យខ្មាំងបង្កអស្ថិរភាពដល់កងទ័ពបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។

ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ការការពារ និងការកសាងប្រទេសបានក្លាយជាមាគ៌ាចម្បងរបស់បក្ស។ បក្សបានផ្តោតសំខាន់លើការកសាង និងការពង្រីកសហករណ៍ដើម្បីពង្រឹងការតស៊ូវណ្ណៈទាំងពីរ ពោលគឺភាព

ផ្តាច់ការនៃវណ្ណៈអធន និងផលកសិកម្មដើម្បីធានាបាននូវបដិវត្តន៍សង្គមនិយម។ ដើម្បីកសាងនិងពង្រីកសហករណ៍ឲ្យបាននោះបក្សត្រូវផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជន។ មេដឹកនាំបក្សមានជំនឿថា ការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនអនុញ្ញាតឲ្យបក្សអាចជម្នះលើបញ្ហាប្រឈមនានាក្នុងការកសាង និងការពារប្រទេស និងក្នុងការរៀបចំប្រជាជន សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ និងយោធាឡើងវិញ។

[០៩:៣៩:១៧]

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា ចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៧ មានប្រជាជនយ៉ាងតិចបំផុតក៏ ៣ ទៅ៤០០.០០០នាក់ដែរ ត្រូវបានគេផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំចេញពីទីតាំងមួយចំនួនក្នុងខេត្តកណ្តាល កំពង់ធំ កំពង់ចាម តាកែវ កំពង់ស្ពឺ កំពង់ឆ្នាំង ព្រៃវែង និងស្វាយរៀង ភូមិភាគកណ្តាល ភូមិភាគនិរតី ភូមិភាគបស្ចិម ភូមិភាគបូព៌ាទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង និងខេត្តពោធិសាត់ ភូមិភាគពាយ័ព្យ, ខេត្តកំពង់ធំ ភូមិភាគកណ្តាល និងខេត្តព្រះវិហារ តំបន់១០៣។

អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញទៀតថា ចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ មានប្រជាជនជាង ៣០០.០០០នាក់ ត្រូវបានគេផ្លាស់ទីលំនៅទៅកាន់ខេត្តក្រចេះ តំបន់៥០៥ ព្រមទាំងមានការផ្លាស់ទីលំនៅនៅក្នុង និងចេញពីខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តស្វាយរៀង ភូមិភាគបូព៌ា និងនៅក្នុងខេត្តកំពង់ធំ និងកំពង់ចាម ភូមិភាគកណ្តាល និងនៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបងភូមិភាគពាយ័ព្យ។ មិនមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីឲ្យអង្គជំនុំជម្រះ ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃភស្តុតាងសន្និដ្ឋានថា មានប្រជាជននឹងត្រូវបានគេផ្លាស់ទីលំនៅទៅកាន់ខេត្តសៀមរាប តំបន់១០៦ និងខេត្តកំពង់ចាមភូមិភាគកណ្តាលនោះទេ។

[០៩:៤០:៤៣]

នៅក្នុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ ប្រជាជនភាគច្រើនត្រូវបានគេបញ្ជាឲ្យចាកចេញពីទីកន្លែងរបស់ពួកគេ ហើយត្រូវបានផ្លាស់ទីលំនៅដោយមានការតាមឃ្លាំមើលពីសំណាក់កងទ័ពប្រដាប់អាវុធ។ អ្នកដែលបដិសេធមិនផ្លាស់ទីលំនៅ ឬមានបំណងរត់គេចត្រូវចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន ឬត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅតាមការជម្លៀសក្នុងដំណាក់កាលក្រោយៗបន្ថែមទៀត។ កងទ័ពខ្មែរក្រហមមិនបានជួយ ហើយជាញឹកញាប់មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអំពីគោលដៅរបស់អ្នកដែលត្រូវគេផ្លាស់ទីលំនៅនោះឡើយ។ កងទ័ពនិងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗជាច្រើន ដូចជា ការគំរាមកំហែង ការបង្ខិតបង្ខំ និងការបោកបញ្ឆោត។ ប្រជាជនទទួលរងការភ័យខ្លាចនិងត្រូវរស់នៅក្នុងស្ថានភាពភ័យរន្ធត់ មិនហ៊ាន ឬមិនអាចមិនគោរពតាម ឬសួរនាំពីការបញ្ជាទាំងនោះ

ឡើយ។ ក្នុងពេលឈប់សម្រាកមួយភ្លែតនៅផ្សារសំរោងយ៉ោង កូនប្រុសរបស់ គង់ វ៉ាច ដែលមានជំងឺរាក និងហើមដៃជើងបានស្លាប់។ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានបង្គាប់ គង់ វ៉ាច ទុកសាកសពកូនរបស់គាត់ជាមួយពួកគេ ហើយគាត់មិនបានដឹងថា ពួកគេយកសាកសពកូនរបស់គាត់ទៅធ្វើអ្វីនោះឡើយ។ ប្រជាជនត្រូវបានគេដឹកជញ្ជូនតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗ ដូចជា ឡាន កាណូត រទេះគោ និងថ្មើរជើង។ ស្ថានភាពនៃការជម្លៀសប្រជាជន គឺអាស្រ័យលើមធ្យោបាយនៃការដឹកជញ្ជូន។ ឧទាហរណ៍ ឡាន ដែលនៅកន្លែងប្រមូលផ្តុំដូចជា ភ្នំពេញ និងកំពង់ឆ្នាំង ភូមិភាគបស្ចិម មានភាពចង្អៀតណែនតាន់តាប់ ប្រជាជនត្រូវបានគេតាមដានជាប់រហូត ហើយពួកគាត់គ្មានទឹកផឹក និងម្ហូបអាហារគ្រប់គ្រាន់ទេ ហើយមិនអនុញ្ញាតឲ្យពួកគាត់យកអីវ៉ាន់តាមខ្លួនឡើយ។ ប្រជាជនធ្លាក់ខ្លួនឈឺនៅលើឡាន តែពួកគេមិនទទួលបានការជួយជ្រោមជ្រែងអ្វីទាំងអស់។ អ្នកដែលត្រូវបានដឹកជញ្ជូនតាមឡាន ត្រូវបានឃាមកាមដោយកងទ័ពខ្មែរក្រហមប្រដាប់ដោយអាវុធ ដែលបានបាញ់ប្រជាជនណាដែលព្យាយាមរត់គេច។ ប្រជាជនជាច្រើនធ្លាក់ខ្លួនឈឺ មានជំងឺរាក ហើយត្រូវតែបន្ទោបង់នៅលើឡានតែម្តង។ ដោយសារតែការហេវហត់អស់កម្លាំងខ្លាំង ការអត់អាហារ ឬជំងឺប្រជាជនខ្លះក៏បានស្លាប់។

អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថា អ្នកដែលសុខចិត្តចាកចេញដោយសារតែស្ថានភាពរស់នៅដ៏លំបាកវេទនានោះ បានចាកចេញពីស្ថានភាពរស់នៅដ៏អាក្រក់ដែលពួកខ្មែរក្រហមបានបង្កើតឡើង ហើយជាយថាហេតុ ការចាកចេញដោយស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីទៅរស់នៅកន្លែងថ្មី ដោយមានការសន្យាពីពួកខ្មែរក្រហមអំពីការទទួលបានស្ថានភាពរស់នៅមួយដែលប្រសើរជាងនោះ មិនអាចត្រូវបានមើលឃើញ កើតមានតាមការជ្រើសរើសពិតប្រាកដនោះឡើយ។

[០៩:៤៣:៥៤]

ទួលពោធិ៍ជ្រៃ៖

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ យ៉ាងតិចណាស់ក៏មានរដ្ឋការនៃរបប លន់ នល់ ប្រមាណ ២៥០នាក់ត្រូវបានគេដឹកពីខេត្តពោធិ៍សាត់ ទៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ហើយសម្លាប់ចោលនៅទីនោះ។ ការសម្លាប់នោះ ត្រូវបានធ្វើឡើយដោយកងទ័ពខ្មែរក្រហមមកពីភូមិភាគពាយ័ព្យ។ កងទ័ពមកពីវរសេនាតូចលេខ២០១ ឬ២០២ បានទទួលភារកិច្ចឲ្យយាមការពារផ្លូវនៅតាមផ្លូវ នៅពេលធ្វើការសម្លាប់នោះ។ ជនរងគ្រោះដែលរួមទាំងអ្នករដ្ឋការ និងទាហាន លន់ នល់ នៃរបបមនុស្សដែលបានចុះចាញ់ ហើយមិនបានចូលរួមក្នុងសកម្មភាពប្រឆាំងណាមួយផងនោះ ត្រូវបាន

គេកំណត់មុខសញ្ញាស្របតាមគោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ហើយក្រោយមកយកទៅសម្លាប់ដោយកប់ចោលនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ឬត្រូវបានរុញបញ្ចូលទៅក្នុងស្រះដោយប្រើប្រាស់គ្រឿងចក្រដែលបញ្ជូនមកពីគណៈកម្មាធិការភូមិភាគ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ៖

អង្គជំនុំជម្រះជឿជាក់ថា ចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និងរហូតដល់យ៉ាងហោចណាស់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលជាពេលវេលាស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការនៃសំណុំរឿង០០២/០១នោះ មានការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ និងក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងនឹងប្រជាស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការវាយប្រហារនេះបានកើតឡើងនៅក្នុងទម្រង់ជាច្រើន ដែលក្នុងនោះមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ។ ការវាយប្រហារនេះ បានបណ្តាលឲ្យជនស៊ីវិលរាប់លាននាក់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជារងគ្រោះ ហើយធ្វើឲ្យជនភៀសខ្លួនជាច្រើននាក់បានរត់គេចទៅប្រទេសជិតខាង។ ការវាយប្រហារនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជំរុញ និងអនុលោមតាមគោលនយោបាយ និងផែនការរបស់បក្សក្នុងការកសាងសង្គមនិយម និងការពារប្រទេស។

[០៩:៤៦:១៧]

អង្គជំនុំជម្រះជឿជាក់ថា ការវាយប្រហារនេះមានទម្រង់ទ្រង់ទ្រាយធំ ទាំងផ្នែកវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ ក៏ដូចជាចំនួនជនរងគ្រោះដែរ។ អង្គជំនុំជម្រះក៏យល់ឃើញផងថា ការវាយប្រហារនេះមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ដោយសារតែឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានវិសាលភាព និងទំហំធំបែបនេះមិនអាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគ្មានការគ្រោងទុកនោះឡើយ ហើយក៏ត្រូវបានឡើងដើម្បីជំរុញ និងអនុលោមតាមគោលនយោបាយបក្ស។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការវាយប្រហារនេះ មានគោលដៅប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅដំណាក់កាលទី១ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មានការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ក្នុងទម្រង់ជាការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មានការ

ប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ក្នុងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ។

ពាក់ព័ន្ធដល់ហេតុការណ៍ផ្សេងៗ នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការសម្លាប់ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ អាចត្រូវបានចាត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ។

[០៩:៤៨:០៤]

សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម៖

ទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់អំពីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម អង្គជំនុំជម្រះបានសន្និដ្ឋានថា ដីកាដំណោះ-ស្រាយ ដូចដែលបានកម្រិតត្រឹមវិសាលភាពក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ មិនបានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទឱ្យទទួលខុសត្រូវលើការសម្លាប់រង្គាល ដោយផ្អែកលើសហឧក្រិដ្ឋកម្ម ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ ឬទី២នោះទេ។

លើសពីនេះទៀត ដីកាដំណោះស្រាយមិនបានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទឱ្យទទួលខុសត្រូវលើការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ដោយផ្អែកលើសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២នោះដែរ។ ដីកាដំណោះស្រាយក៏មិនបានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទឱ្យទទួលខុសត្រូវលើការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ ដោយផ្អែកលើសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមពាក់ព័ន្ធនឹងហេតុការណ៍ផ្សេងៗនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃដែរ។

ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ទាំងអស់នេះ អង្គជំនុំជម្រះបានសន្និដ្ឋានថា ដីកាដំណោះស្រាយបានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទឱ្យទទួលខុសត្រូវដោយផ្អែកលើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវផ្សេងៗជាច្រើន ក្រៅពីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមត្រូវបានចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀតជាច្រើនដូចរៀបរាប់ខាងលើ។

អង្គជំនុំជម្រះរកឃើញថានៅក្នុងពេលដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ មានបុគ្គលជាច្រើនដែលមានគោលបំណងក្នុងការអនុវត្តបដិវត្តន៍សង្គមនិយមឆាប់រហ័ស តាមរយៈដំណើការមហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ និងការការពារបក្សប្រឆាំងនឹងខ្មាំងខាងក្នុង និងខ្មាំងខាងក្រៅ តាមគ្រប់មធ្យោបាយដែលចាំបាច់ ហើយពួកគេទាំងនោះ រួមមានទាំងសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ និងគណៈ

កម្មាធិការមជ្ឈិម រដ្ឋមន្ត្រីក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល និងលេខាភូមិភាគដូចជា ប៉ុល ពត, នួន ជា, ខៀវ សំផន, អៀង សារី, សុន សេន, វន វ៉េត, តាម៉ុក, សោ ភឹម, រស់ ញឹម, កុយ ធួន, កែ ពក, ចាន់ សំ, ជូ ជេត, អៀង ធីរិទ្ធ, និង ម៉ី ប្រាង។

[០៩:៥០:១៨]

ភស្តុតាងបានបង្ហាញថា គោលបំណងរួមនៃការកសាង និងការការពារប្រទេសឲ្យឆាប់រហ័សតាមរយៈបដិវត្តន៍សង្គមនិយមដោយផ្អែកលើគោលការណ៍នៃរក្សាការសម្ងាត់ ភាពឯករាជ្យ ខ្លួនទីពឹងខ្លួន និងសមូហភាវូបនីយកម្ម ត្រូវបានបង្កើតឡើងយ៉ាងច្បាស់លាស់ចាប់ពីថ្ងៃខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៤ និងបន្តអនុវត្តយ៉ាងហោចណាស់រហូតដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មានការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងរួមតាមរយៈមធ្យោបាយមួយចំនួន ក្នុងនោះមានគោលនយោបាយផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីប្រជុំជននានា និងពីទីជនបទមួយទៅកាន់ទីជនបទមួយទៀត។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងដំណាក់កាលទី២ ត្រូវបានអនុវត្តឡើងដើម្បីជំរុញផែនការ និងគោលនយោបាយរបស់បក្ស។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បក្សបែងចែកប្រជាជនកម្ពុជាទៅតាមវណ្ណៈរបស់ខ្លួន ហើយថាប្រជាជនថ្មីដែលជាអតីតអ្នករស់នៅក្នុងទីក្រុងទាំងអស់ ដែលត្រូវបានជម្លៀសទៅកាន់ទីជនបទនៅក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ត្រូវបានយកទៅអប់រំកែប្រែ។ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាមិនទុកចិត្តប្រជាជនថ្មីឡើយ ពីព្រោះអ្នកទាំងនោះត្រូវបានយល់ថាជាខ្មាំងនយោបាយ និងសង្គមបដិវត្តន៍ និងប្រព័ន្ធសមូហភាព។ លើសពីនេះទៀត សមាសភាពមិនល្អទាំងអស់ដែលមិនអាចអប់រំកែប្រែបាន និងពួកដែលនៅសេសសល់ទាំងអស់នៃរបបសក្តិភូមិ ចក្រពត្តិ និងមូលធននិយមនឹងត្រូវបានលុបបំបាត់ចោល។ ជនជាប់ចោទដែលបានប្រឆាំង ឬគេយល់ឃើញថា ឬសន្មតថាបានប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ និងប្រព័ន្ធសមូហភាពនោះត្រូវបានកំណត់ជាគោលដៅនៃការធ្វើបាប និងអំពើហិង្សា។

[០៩:៥២:២៥]

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញទៀតថា សមាជិកសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋ-កម្មទាំងនេះ។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ មានសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមដែលត្រូវបានអនុវត្តឡើងដើម្បីសម្រេចគោលបំណងរួមតាមរយៈមធ្យោបាយផ្សេងៗ រួមទាំងតាមរយៈគោលនយោបាយក្នុងការកំណត់គោលដៅទៅលើអតីតអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណៈខ្មែរ។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការធ្វើមនុស្សឃាត និងការសម្លាប់រង្គាលដែលបានប្រព្រឹត្តនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃត្រូវបានអនុវត្តឡើងដើម្បីជំរុញផែនការ និងគោលនយោបាយរបស់បក្ស ហើយថាយ៉ាងហោចណាស់សមាជិកម្នាក់ក្នុងចំណោមសមាជិកនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ។

នៅពេលនេះអង្គជំនុំជម្រះធ្វើការសង្ខេបអំពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់ជនជាប់ចោទម្នាក់ក្នុងរឿងក្ដីនេះ។

[០៩:៥៣:២៦]

តួនាទី និងមុខងាររបស់ នួន ជា៖

នួន ជា ដែលមានឈ្មោះកំណើត ឡៅ គឹមលន កើតនៅថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩២៦ នៅភូមិវត្តគ ឃុំវត្តគ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៤១ គាត់បានផ្លាស់ទៅរស់នៅប្រទេសថៃ ដែលនៅទីនោះ គាត់បានសិក្សា និងបម្រើការងារនៅក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងការបរទេសនៃប្រទេសថៃ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥០ គាត់បានចូលរួមជាមួយបក្សកុម្មុយនីស្តថៃ ហើយក្រោយមកបានប្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីចូលរួមចលនាតស៊ូ។ ក្រោយមក នួន ជា បានចូលរួមក្នុងបក្សកុម្មុយនីស្តឥណ្ឌូចិន។

ចាប់ពីអំឡុងឆ្នាំ១៩៥០មក នួន ជា កាន់តែមានភាពសកម្មខ្លាំងឡើង នៅពេលដែលគាត់បានចូលរួមក្នុងសកម្មភាពអប់រំ និងឃោសនា។ ក្នុងនាមជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការបក្សក្រុង គាត់ក៏បានធ្វើការងារជាសម្ងាត់ផងដែរនៅក្នុងចលនាបដិវត្តន៍នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ ខណៈពេលដែលគាត់បម្រើការងារជាច្រើនដូចជា គ្រូបង្រៀន អ្នកលក់ដូរ ឬជាស្មៀននៅក្នុងក្រុមហ៊ុននាំចេញនាំចូល។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៥ ឬឆ្នាំ១៩៥៦ នួន ជា ត្រូវបានគេណែនាំឲ្យស្គាល់ ប៉ុល ពត។ ប៉ុល ពត និង នួន ជា ដែលអ្នកទាំងពីរជាសមាជិកបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជាពីដំបូងបានធ្វើការងារជាមួយគ្នា ជាជំនួយការឲ្យ ទូ សាមុត ក្នុងអំឡុងសន្និបាតបក្សលើកទី១។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦០ គាត់ត្រូវបានជ្រើសតាំងជាអនុលេខាបក្ស ហើយបក្សបានប្ដូរឈ្មោះមកជាបក្សពលករកម្ពុជា។ នួន ជា បានរក្សាមុខតំណែងជា

អនុលេខាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានេះនៅក្នុងគ្រប់ពេល ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ គាត់ជាសមាជិកពេញសិទ្ធិមួយរូបផងដែរ ទាំងនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ព្រមទាំងជាប្រធានគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃសភាតំណាងប្រជាជន។

ចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅពេលខ្លះ នួន ជា បានបំពេញមុខនាទីជាផ្លូវការ ជានាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ នៅពេលដែល ប៉ុល ពត ចាប់ផ្តើមបន្តមុខនាទីរបស់គាត់វិញ។ នួន ជា ទទួលខុសត្រូវជាចម្បងលើបញ្ហាផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការឃោសនា និងការអប់រំកសិករ កម្មាភិបាល និងសមាជិកបក្សផ្សេងទៀត ដែលផ្តោតជាពិសេសទៅលើគោលការណ៍សំខាន់ៗនិងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់បក្ស។ ការទទួលខុសត្រូវជាផ្លូវការរបស់ នួន ជា ខាងផ្នែកឃោសនាការ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការអប់រំ រួមទាំងកិច្ចការវិន័យសីលធម៌របស់កម្មាភិបាល និងបញ្ហាសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងសភាពការណ៍ខ្លាំងជាទូទៅផងដែរ ដែលគាត់បានជំរុញឲ្យវែកមុខនិងកម្ចាត់ខ្មាំង។

[០៩:៥៦:៣៨]

អង្គជំនុំជម្រះមិនជឿលើភស្តុតាងដែលថា នួន ជា ជាសមាជិកមួយរូបនៃគណៈកម្មាធិការយោធានៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាទេ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចូលរួមរបស់គាត់នៅក្នុងកិច្ចការយោធា និងសន្តិសុខ ទាក់ទងគ្នាជាស្វ័យប្រវត្តិទៅនឹងអំណាចដ៏យូរឆ្នាំរបស់គាត់នៅក្នុងបក្សនេះ។ នួន ជា បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់កងទ័ព ជាពិសេសទាក់ព័ន្ធនឹងសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងវៀតណាម។ ការទទួលរបាយការណ៍ជាប្រចាំ និងការផ្តល់ការណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាសន្តិសុខ ទាំងដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់បក្ស។ ដោយសារតួនាទីខ្ពង់ខ្ពស់នៅក្នុងថ្នាក់ដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា នួន ជា ធ្វើការគ្រប់គ្រងលើសកម្មភាពទាំងអស់របស់បក្ស ដោយលើសពីតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវ ដែលត្រូវបានប្រគល់ជូនគាត់ជាផ្លូវការក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទៅទៀត។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ នួន ជា និង ប៉ុល ពត មានអំណាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយរបស់បក្ស។ ក្នុងឋានៈជាអនុលេខាបក្ស ការគ្រប់គ្រងរបស់គាត់មិនមែនមានត្រឹមតែការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនយោបាយប៉ុណ្ណោះទេ។ ប៉ុន្តែមានរហូតដល់ខាងផ្នែករដ្ឋាភិបាល និងរដ្ឋបាលរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រួមទាំងកិច្ចការយោធាផងដែរ។

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់ នួន ជា៖

យោងតាមដីកាដំណោះស្រាយ ដែលត្រូវបានកំណត់សម្រាប់សំណុំរឿង០០២/០១ នួន ជា តាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលក្នុងនោះរួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតដែលរួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដែលរួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ និងការធ្វើមនុស្សឃាត និងការសម្លាប់រង្គាលដោយការសម្លាប់អ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។

[០៩:៥៩:00]

យោងតាមដីដំណោះស្រាយ នួន ជា បានចូលរួមដោយចេតនា ឬបានរួមចំណែកក្នុងការរៀបចំ និងអនុវត្តគោលបំណងរួម ដែលធ្វើឲ្យមាន និង/ឬជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងមុន និងក្នុងអំឡុងពេលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ក្នុងតួនាទីរបស់គាត់ជាអនុលេខាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការឃោធា និងជាសមាជិកពេញសិទ្ធិនៃគណៈកម្មាធិការ គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ នួន ជា បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំជាន់ខ្ពស់នានា ដែលបានបង្កើតគោលនយោបាយ ព្រមទាំងបានចូលរួមនៅក្នុងការពន្យល់បង្ហាញអំពីឯកសារគោលនយោបាយជាផ្លូវការនានារបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងនៅក្នុងការអនុម័ត និងជំរុញគោលនយោបាយនានារបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាតាមរយៈសុន្ទរកថា ការឃោសនា និងការសិក្សានយោបាយ។

ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ ដីកាដំណោះស្រាយក៏បានចោទប្រកាន់ផងដែរថា នួនជា បានរៀបចំផែនការបញ្ជា ញុះញង់ ជួយ និងជំរុញ ឬម្យ៉ាងទៀតត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងនាមជាថ្នាក់លើចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្នុងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នួន ជា បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ចំពោះការរៀបចំផែនការរួម តាមរយៈការចូលរួមរបស់គាត់នៅក្នុងគោលនយោបាយ និងការឃោសនា ការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលមហាជនដែលតាមរយៈកិច្ចការទាំងនេះគាត់បានរួមចំណែកនៅក្នុងការបង្កើតការរៀបចំផែនការ ការផ្សព្វផ្សាយ និងការអនុវត្តគោលបំណងរួម។ ក្នុងនាមជាសមាជិកពេញសិទ្ធិនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ នួន ជា គឺជាតួអង្គដ៏សំខាន់ដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការរៀបចំតាក់តែងគោលនយោបាយរបស់បក្ស។

គាត់បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំនានា ដែលនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះបានសម្រេចទៅលើការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនផ្សេងៗទៀត។ នៅមុនពេល និងក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នួន ជា បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មទៅលើការឃោសនា និងការបណ្តុះបណ្តាលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងបានធ្វើជាប្រធាន ជាអ្នកបណ្តុះបណ្តាល ជាវាគ្មិននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំវគ្គបណ្តុះបណ្តាល វគ្គរៀនសូត្រនានា។ គាត់ក៏បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការចេញផ្សាយទស្សនាវដ្តីទង់បដិវត្តន៍។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាតាមរយៈឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយ សុន្ទរកថា និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈទាំងនេះ នួន ជា បានជួយដល់ការបែងចែកប្រជាជនដោយញែកចេញពីគ្នារវាងកសិករ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងអ្នកដែលជម្លៀសមកពីទីក្រុងនានា ប្រជាជនថ្មី និងបានសាបព្រោះធ្វើឱ្យមានការមិនទុកចិត្តគ្នានៅក្នុងចំណោមកម្មាភិបាលនិងប្រជាជននៅតាមទីជនបទចំពោះប្រជាជនទីក្រុង។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នួន ជា បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់ការធ្វើឱ្យសម្រេចដល់គោលបំណងរួម ហើយគាត់មានចេតនាជំរុញការអនុវត្តគោលបំណងរួមនេះ។ តាមរយៈសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់គាត់ ដូចនឹងសមាជិកដទៃទៀតនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមដែរ គាត់ក៏មានចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋដែលពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយនេះ។ លើសពីនេះទៀត ចំពោះការរួមចំណែករបស់គាត់ក្នុងការរៀបចំមាគ៌ារបស់បក្សស្តីពីការតស៊ូវណ្ណៈ និងគោលនយោបាយក្នុងការកំណត់គោលដៅមកលើអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ អង្គជំនុំជម្រះក៏ជឿជាក់ដែរថា ដូចនឹងសមាជិកដទៃទៀតនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមដែរ នួន ជា ក៏មានចេតនារើសអើងដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងទី២។

[១០:០២:៥៨]

ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាតាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម នួន ជា បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយនិងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស នៅក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនក្នុងដំណាក់កាលទី១។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតរួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការ

ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរបស់មនុស្សនៅក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ និងការធ្វើមនុស្សឃាត ព្រមទាំងការសម្លាប់រង្គាលនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។ អង្គជំនុំជម្រះក៏យល់ឃើញផងដែរថា ជនជាប់ចោទបានរៀបចំផែនការបញ្ជា ញុះញង់ ជួយ និងជំរុញចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ។

ដោយពិចារណាឃើញថា ការចូលរួមរបស់ នួន ជា នៅក្នុងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមបានគ្របដណ្ដប់ទៅលើអំពើទាំងអស់ដែលបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃការយល់ឃើញដោយអង្គជំនុំជម្រះចំពោះទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវផ្សេងៗទៀតទាំងអស់នេះ អង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្ដន្ទាទោសតែចំពោះការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋទាំងអស់នេះតាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមតែប៉ុណ្ណោះ។

ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនោះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នួន ជា បានរៀបចំផែនការបញ្ជា ញុះញង់ ជួយ និង ជំរុញចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាលនៅក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងទី២។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយនៅទួល-ពោធិ៍ជ្រៃ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមានទាំងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំក្នុងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២។ លើសពីនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នួន ជា ត្រូវទទួលខុសត្រូវទាំងដោយផ្ទាល់ និងទទួលខុសត្រូវទាំងក្នុងនាមជាថ្នាក់លើចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជននៅក្នុងដំណាក់កាលទី១ និងទី២ ព្រមទាំងការសម្លាប់នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃផងដែរ។ ដោយយល់ឃើញថា នួន ជា ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នេះ អង្គជំនុំជម្រះ បដិសេធមិនស្វែងរកអំពើពិរុទ្ធដោយផ្អែកលើគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើទេ ហើយជាការជំនួសវិញ អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការពិចារណាអំពីតួនាទីថ្នាក់លើរបស់ជនជាប់ចោទនេះនៅពេលធ្វើការសម្រេចអំពីការផ្ដន្ទាទោស។

[១០:០៥:៣៧]

តួនាទីនឹងមុខងាររបស់ ខៀវ សំផន៖

ខៀវ សំផន ហៅ ហែម ហៅ ណន កើតនៅថ្ងៃទី២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៣១ នៅឃុំចេក ឬរំចេក ស្រុករំដួល ខេត្តស្វាយរៀង។ គាត់បានចាប់ផ្ដើមសិក្សាច្បាប់នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយបន្ទាប់មកនៅឆ្នាំ១៩៥៣ ក្រោយពីបានទទួលអាហារូបករណ៍ពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គាត់បានទៅប្រទេសបារាំងដើម្បី

សិក្សាច្បាប់និងសេដ្ឋកិច្ច។ នៅក្នុងទីក្រុងប៉ារីស ខៀវ សំផន បានចូលក្រុមម៉ាក្សនិយម ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងមុនពេលគាត់ទៅដល់ទីក្រុងប៉ារីស ហើយក្រុមនេះ មានចូលរួមជាទៀងទាត់ពីសំណាក់និស្សិតខ្មែរដទៃទៀត រួមទាំង អៀង សារី, ប៉ុល ពត, អៀង ធីរិទ្ធ និង សុន សេន ហើយបានក្លាយជាមេដឹកនាំក្រុមនេះនៅពេល អៀង សារី បានចាកចេញទៅ។ ខៀវ សំផន ក៏ដូចជាសមាជិកដទៃទៀតដែរ បានចូលបក្សកុម្មុយនីស្តបារាំង គាត់ក៏កាន់តួនាទីជាមេដឹកនាំ សហភាពនិស្សិតខ្មែរ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៩ ខៀវ សំផន បានឡើងការពារនិក្ខេបទថ្នាក់បណ្ឌិតរបស់គាត់ ដែលមានចំណងជើងថា "*លេក្កូណូមី ឌុយកាំបូដស៍ អេសេប្រ៉ប្លែម ដាំង ឌុយប៉្រាមឌីសាស្យុង* – សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា និងបញ្ហាឧស្សាហូនីយកម្ម"។

[១០:០៧:១១]

នៅឆ្នាំ១៩៦២ បន្ទាប់ពីវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ ខៀវ សំផន ត្រូវបានជ្រើសរើសឲ្យបំពេញមុខងារនៅក្នុងរដ្ឋសភា និងត្រូវបានតែងតាំងជារដ្ឋលេខាធិការក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម។ រហូតដល់ដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ ខៀវ សំផន បានទំនាក់ទំនងក្រៅផ្លូវការជាមួយសមាជិកជាន់ខ្ពស់មួយចំនួននៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។ នៅឆ្នាំ១៩៧១ ខៀវ សំផន បានក្លាយជាសមាជិកត្រៀមនៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ហើយនៅឆ្នាំ១៩៧៦ គាត់បានក្លាយជាសមាជិកពេញសិទ្ធិ។ នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខៀវ សំផន ត្រូវបានតែងតាំងជាអនុប្រធានរណសិរ្សរួបរួមជាតិ និងជាអគ្គមេបញ្ជាការកងទ័ពប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា។ ជាក់ស្តែង ខៀវ សំផន ពុំមានអំណាចផ្នែកយោធាឡើយ ហើយ ប៉ុល ពត ឯណោះទេដែលទទួលបន្ទុកលើកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា។ ខៀវ សំផន ក៏បានកាន់តំណែងជានាយករដ្ឋមន្ត្រី -- ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិនៃរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា ក្រោយពេលផ្តួលរំលំទីក្រុងភ្នំពេញក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខៀវ សំផន បានរក្សាតួនាទីរបស់ខ្លួនជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិ និងជាអគ្គមេបញ្ជាការកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា។ ដូច្នេះ គាត់បានបន្តបំពេញមុខងារការទូតមួយចំនួនដូចជាការជួបជាមួយនឹងគណៈប្រតិភូបរទេសដែលមកធ្វើទស្សនកិច្ចនៅកម្ពុជា និងការដឹកនាំគណៈប្រតិភូកម្ពុជាទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅឯបរទេស។ នៅក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ខៀវ សំផន ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋដែលគ្រាន់តែជាតួនាទីនិមិត្តរូបតែប៉ុណ្ណោះ ដោយគាត់ពុំមានអំណាចផ្នែកប្រតិបត្តិទេ។ ក្នុងនាមជាគណៈប្រធានរដ្ឋ ខៀវ សំផន បានបន្តបំពេញមុខងារផ្នែកការទូតនៅក្នុងពិធីផ្សេងៗ។ ខៀវសំផន មិនធ្លាប់ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាជាផ្លូវការ

ម្តងណាទេ។ ប៉ុន្តែគាត់បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយចំនួនរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍។ នៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីសកម្ពុជាបានតែងតាំង ខៀវ សំផន ឱ្យទទួលខុសត្រូវផ្នែករណសិរ្ស រាជរដ្ឋាភិបាល និងពាណិជ្ជកម្មបញ្ជីនិងតម្លៃ។ នៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខៀវ សំផន បានក្លាយជាសមាជិកមួយរូបក្នុងចំណោមសមាជិកពីររូបនៃមន្ទីរ៨៧០ ដែលត្រួតពិនិត្យទៅលើការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនានារបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍។ ទោះបីជាយ៉ាងណាអង្គជំនុំជម្រះជឿថា ខៀវ សំផន មិនធ្លាប់បានធ្វើជាប្រធានមន្ទីរ៨៧០ ដូចដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះឡើយ។

[១០:១០:០៧]

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា តួនាទីរបស់ ខៀវ សំផន នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បង្ហាញថា ខៀវ សំផន បានទទួលសេចក្តីទុកចិត្តនិងជំនឿពីសំណាក់សមាជិកដទៃទៀតនៃមជ្ឈិមបក្ស។ ទោះបីជា ខៀវ សំផន បានកាន់តួនាទីជាច្រើនក្តី ប៉ុន្តែភស្តុតាងបានបង្ហាញថា ខៀវ សំផន មានសិទ្ធិធ្វើសេចក្តីសម្រេចតែទៅលើបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មប៉ុណ្ណោះ។ ទោះជាយ៉ាងណា ខៀវ សំផន មានឥទ្ធិពល និងសិទ្ធិអំណាចច្រើនតាមរយៈមុខតំណែងជាន់ខ្ពស់របស់គាត់។ តាមរយៈវត្តមានរបស់គាត់នៅក្នុងប្រជុំគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ កិច្ចការរបស់គាត់នៅក្នុងមន្ទីរ៨៧០ ការភ្ជាប់ខ្លួនជិតស្និទ្ធ និងជាបន្តបន្ទាប់របស់គាត់ជាមួយនិងមេដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ការគ្រប់គ្រងរបស់គាត់ទៅលើគណៈកម្មាធិការពាណិជ្ជកម្ម និងខ្លឹមសារនៃសុន្ទរកថានានា ដែលគាត់បានថ្លែងនោះ ខៀវ សំផន ពិតជាបានដឹងអំពីគោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងទទួលបានព័ត៌មានអំពីសភាពការណ៍ទូទៅនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់ ខៀវ សំផន៖

អនុលោមតាមដីកាដំណោះស្រាយដែលត្រូវបានកម្រិតត្រឹមសំណុំរឿង០០២/០១ ខៀវ សំផន តាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សក្នុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមានការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សនៅក្នុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជន

ដំណាក់កាលទី២ និងការធ្វើមនុស្សឃាត និងការសម្លាប់រង្គាលតាមរយៈការសម្លាប់អ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។

[១០:១២:១៣]

តាមដីកាដំណោះស្រាយ ខៀវ សំផន បានចូលរួមដោយចេតនា ឬបានរួមចំណែកនៅក្នុងការរៀបចំបង្កើត និងអនុវត្តគោលបំណងរួម ដែលធ្វើឲ្យ និង/ឬមានការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងមុន និងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ តាមរយៈតួនាទីរបស់គាត់ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រួមទាំងសមាជិកភាពរបស់គាត់នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងមន្ទីរ៨៧០ ដីកាដំណោះស្រាយបានចោទប្រកាន់ថា ខៀវ សំផន បានចូលរួម និងរួមចំណែកនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនានា ក្នុង -- រួមទាំងកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ដែលនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ គោលនយោបាយត្រូវបានពិភាក្សា និងផ្សព្វផ្សាយ។ គាត់ក៏បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈព្រមទាំងបំពេញមុខងារផ្នែកការទូត និងបានចូលរួមនៅក្នុងវគ្គបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដែលតាមរយៈសកម្មភាពទាំងនេះ គាត់អនុម័ត និងផ្សព្វផ្សាយគោលបំណងរួមទាំងនេះ ទាំងក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស។

ផ្អែកលើមូលដ្ឋានេះ ដីកាដំណោះស្រាយក៏បានចោទប្រកាន់ផងដែរថា ជនជាប់ចោទបានរៀបចំផែនការបញ្ជា ញុះញង់ ជួយ និងជំរុញ ឬបើមិនដូច្នេះទេ ទទួលខុសត្រូវក្នុងនាមជាថ្នាក់លើ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្នុងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការបង្កើតផែនការរួម ហើយយល់ឃើញថា ខៀវ សំផន មានចេតនាជំរុញឲ្យអនុវត្តគោលបំណងរួមនេះ តាមរយៈសកម្មភាពនានារបស់គាត់។ ខៀវ សំផន បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំអំពីគោលនយោបាយរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម និងគណៈកម្មាធិការ អចិន្ត្រៃយ៍ ព្រមទាំងសន្និបាតបក្ស ដែលនៅទីនោះមានការរៀបចំផែនការ និងបង្កើតគោលបំណងរួម និងគោលនយោបាយនានា។ គាត់មានវត្តមាន និងបានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំផ្សេងៗដែលផ្សព្វផ្សាយអំពីសេចក្តីណែនាំ និងមេរៀនទាក់ទងនឹងគោលបំណងរួម និងគោលនយោបាយនានា។ ខៀវ សំផន មានវត្តមាននៅ បេ-៥ រួមជាមួយនឹងកម្មាភិបាលកងទ័ពដទៃទៀត ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវាយលុកចុងក្រោយទៅលើទីក្រុងភ្នំពេញ។ គាត់បានថ្លែងការណ៍ទៅកាន់កងទ័ពតាមរយៈផ្សាយតាមវិទ្យុនានា។ ខៀវ សំផន មានមុខតំណែងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដោយតាមរយៈបទពិសោធន៍ និងការសិក្សារបស់គាត់ គាត់បានអនុវត្តកិច្ចការជាច្រើននៃគោលបំណងរួម។ ទាក់ទងនឹងផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ការនាំ

ចេញ នាំចូល និងជំនួញ។ គាត់បានធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈ ដែលគាំទ្រដល់គោលបំណងរួម និងគោលនយោបាយនានា ហើយបានជំរុញឲ្យគ្រប់គ្នាធ្វើការកសាង និងការពារប្រទេសស្របមាគ៌ាបក្ស។ ជាចុងក្រោយតាមរយៈតួនាទីរបស់គាត់ ជាអ្នកទំនាក់ទំនងជាមួយសម្ដេច នរោត្ដម សីហនុ និងជាអ្នកការទូត ខៀវ សំផន បានផ្ដល់យុត្តិកម្មការពារ និងលើកសរសើរដល់គោលបំណងរួម និងគោលនយោបាយនានា ដែលធ្វើឲ្យមានការគាំទ្រដល់ខ្មែរក្រហមទាំងនៅក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ហើយតាមរយៈគោលនយោបាយដាច់ខាត បានធ្វើឲ្យគាត់អាចអនុវត្តគោលបំណងរួមនោះបានដោយសម្ងាត់ ហើយជាទូទៅ មិនមានការរាំងស្ទះអ្វីឡើយ។ ខៀវ សំផន ក៏បានរួមចំណែកជាមួយសមាជិកដទៃទៀត នៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនូវចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងនេះ។

[១០:១៥:៣៩]

ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ខៀវ សំផន តាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលក្នុងនោះមានការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមាន ដោយជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សក្នុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅដំណាក់កាលទី១។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមាន ការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សនៅក្នុងពេលផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ និងការធ្វើមនុស្សឃាត និងការសម្លាប់រង្គាលនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។

អង្គជំនុំជម្រះក៏យល់ឃើញផងដែរ ថាជនជាប់ចោទបានរៀបចំផែនការ ញុះញង់ ជួយ និងជំរុញឲ្យមានការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងដំណាក់កាលទី២ និងទីកន្លែងសម្លាប់មនុស្សនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។ ដោយបានពិចារណាឃើញថា ការចូលរួមរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម បានគ្របដណ្ដប់លើអំពើទាំងអស់ ដែលបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃការយល់ឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះទៅលើទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃការទទួលខុសត្រូវនោះ អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការផ្ដន្ទាទោសចំពោះប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ តែតាមរយៈសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមប៉ុណ្ណោះ។

ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនោះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ខៀវ សំផន បាន

រៀបចំផែនការញុះញង់ បានជួយ និងជំរុញ ឲ្យមានការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងទី២ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមទាំងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់ទី២។

[១០:១៧:៣៦]

អង្គជំនុំជម្រះជឿជាក់ថា ខៀវ សំផន មិនបានកាន់មុខតំណែងដែលមានអំណាចគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចេញបញ្ជាឲ្យប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនានាឡើយ។ ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះបដិសេធការចោទប្រកាន់ដែរថាគាត់បានបញ្ជាឲ្យប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ។ លើសពីនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះជឿថា ភស្តុតាងជារួមមិនបានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ខៀវ សំផន បានអនុវត្តអំណាចប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពទៅលើចារីដែលបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលថាគាត់មានលទ្ធភាពសម្រេច និងចាត់វិធានការទប់ស្កាត់ និងដាក់ទោសចារីឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះបដិសេធការចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវក្នុងនាមជាថ្នាក់លើ។

សំណងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសរុបចំនួន ៣៨៦៩នាក់ ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងសំណុំរឿងក្តីនេះ និងត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីតែមួយក្នុងពេលជំនុំជម្រះ ដែលតំណាងដោយសហមេធាវីនាំមុខ។

[១០:១៨:៣៦]

អង្គជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ជនជាប់ចោទទាំងពីររូបក្នុងសំណុំរឿង០០២ ត្រូវបានកំណត់ថាជាជនក្រីក្រគ្មានលទ្ធភាព។ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលស្គាល់វិធានការសំណងជាក់លាក់នោះ។ វិធានការទាំងនោះត្រូវបានបង្កើត ឬកំណត់ឡើងដោយមានការសម្របសម្រួលជាមួយនឹងអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឲ្យមានការទទួលស្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវចំពោះព្យសនកម្មដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទទួលរង ដោយសារតែការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ ដែលកំពុងត្រូវបានជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១។ និងធ្វើឲ្យមានការផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បីជាការដោះស្រាយចំពោះព្យសនកម្មនេះ។ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើម

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានស្នើសុំឲ្យមានការទទួលស្គាល់តាមផ្លូវតុលាការចំពោះគម្រោងចំនួន១៣ ថាជាសំណងសមស្រប។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ ដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាពបានធ្វើឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះជាច្រើនផ្សេងទៀត ទទួលរងព្យសនកម្មយ៉ាងខ្លាំងដែលមិនអាចវាស់បាន ដែលរួមមាន ការឈឺចាប់ផ្នែករាងកាយ ការខាតបង់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចការខាតបង់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ការបាត់ស្មារតផ្លូវចិត្ត និងសេចក្តីទុក្ខព្រួយ។ ដោយសារតែការព្រាត់ប្រាសសមាជិកគ្រួសារ ឬសាច់ញាតិលោហិត។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគាំទ្រដល់គម្រោងនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតឲ្យមានទិវាជាតិនៃការចងចាំ ការសាងសង់ស្តូបនៅទីក្រុងភ្នំពេញសម្រាប់រំឭកដល់ជនរងគ្រោះដោយសារការជម្លៀសដោយបង្ខំ វិធីព្យាបាលតាមរបៀបការចងក្រងជាសក្ខីកម្ម ក្រុមជួយខ្លួនឯង ការតាំងពិព័រណ៍ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ការតាំងពិព័រណ៍ចល័ត និងគម្រោងអប់រំ ការបញ្ចូលជំពូកស្តីពីការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់សាលារៀននៅកម្ពុជា។

ការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសន្តិភាព គម្រោងបោះពុម្ពកូនសៀវភៅអំពីអង្គហេតុដែលត្រូវបានសម្រេចសេចក្តី និងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅអ.វ.ត.ក ការបោះពុម្ព និងផ្សព្វ-ផ្សាយសាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០១ ជាពីរប្រភេទ និងគម្រោងផ្សាយឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ អ.វ.ត.ក។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា មានការធានានូវមូលនិធិ និងកិច្ចសហការពេញលេញដើម្បីអនុវត្តគម្រោងទាំងនោះ។ សេចក្តីលម្អិតអំពីគម្រោងទាំងនេះមានបញ្ជាក់ជូនក្នុងសាលក្រម។

[១០:២១:៣៦]

ជាចុងក្រោយអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ទោះបីជាសំណងដែលបានទាមទារនៅក្នុងគម្រោងចំនួនពីរទៀតដែលនៅសល់ ពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងសាងសង់ស្តូបសាធារណៈ និងគម្រោងសាងសង់ស្តូបសម្រាប់រំឭកដល់ជនរងគ្រោះដោយសាររបបខ្មែរក្រហមសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរ ដែលរស់នៅឯប្រទេសបារាំង អាចដោះស្រាយបានត្រឹមត្រូវចំពោះព្យសនៈកម្មដែលជនរងគ្រោះបានទទួលរង និងអាចផ្តល់សំណងផ្លូវចិត្ត និងជាសមូហភាពចំពោះការឈឺចាប់របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះមិនអាចសម្រេចទៅលើគម្រោងទាំងនេះបានឡើយ។

អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ពាក់ព័ន្ធនឹងបូជនីយដ្ឋានដែលគ្រោងនឹងសាងសង់ឡើងក្នុងប្រទេសកម្ពុជានោះពុំទាន់មានការផ្តល់ព័ត៍មានលម្អិតគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ ដូចជាសំណាងអំពីការទីតាំងបូជនីយដ្ឋានទាំងនេះ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់តតិយជនដែលពាក់ព័ន្ធ ហើយចំពោះគម្រោងទាំងពីរដែលនៅសេសសល់នេះ អង្គជំនុំជម្រះមិនទាន់ឃើញមានការធានាមូលនិធិពេញលេញពីតតិយជនគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ។

សេចក្តីសម្រេច និងការផ្តន្ទាទោស។ សេចក្តីសង្ខេបនៃសំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះចប់ត្រឹមនេះ ហើយជាបន្តយើងខ្ញុំនឹងប្រកាសនូវផ្នែកសេចក្តីសម្រេច។

អង្គជំនុំជម្រះបង្គាប់ឲ្យជនជាប់ចោទទាំងពីរនាក់ក្រោកឈរ!

លោក នួន ជា ក្រោកឈរ!

ថាម៉េច? ម្តងទៀត។

បាទ ដោយសារបញ្ហាលោក -- បាទ ដោយសារលោក នួន ជា មានវ័យចាស់ ហើយមានបញ្ហាសុខភាពដែលគាត់មិនអាចក្រោកឈរ ដើម្បីស្តាប់នូវសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយនៃសេចក្តីសម្រេចលើសាលក្រមនេះរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អង្គជំនុំជម្រះយល់ព្រម និងអនុញ្ញាតឲ្យគាត់អង្គុយស្តាប់នៅផ្នែកសេចក្តីសម្រេចអំពីទោសចុងក្រោយនេះ។

[១០:២៤:១៩]

អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា៥ មាត្រា២៩ថ្មី និងមាត្រា៣៩ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា ជនជប់ចោទ នួន ជា មានពិរុទ្ធពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្ស ដែលក្នុងនោះមានការសម្លាប់រង្គាល រួមទាំងធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតរួមមាន ការជម្លៀសដោយបង្ខំ ការធ្វើឲ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរបស់មនុស្ស ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅលើទឹកដីប្រទេសកម្ពុជាចន្លោះពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ រហូតដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧។

អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា៥ មាត្រា២៩ថ្មី និងមាត្រា៣៩ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា ជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន មានពិរុទ្ធពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលក្នុងនោះមាន ការសម្លាប់រង្គាល រួមទាំងការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត រួមមាន ការជម្លៀសដោយ

បង្ខំ ការធ្វើឲ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅលើទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ចន្លោះពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ រហូតដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧។

អង្គជំនុំជម្រះបានពិចារណាទៅលើភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទឧក្រិដ្ឋដែលជនជាប់ចោទ ត្រូវបានរកឃើញមានពិរុទ្ធ រួមទាំងស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោសពាក់ព័ន្ធនានា និងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងអត្តចរិតរបស់ ខៀវ សំផន។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្តន្ទាទោស អង្គជំនុំជម្រះក៏បានពិចារណាផងដែរ ទៅលើការផ្តន្ទាទោសរបស់ជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៅក្នុងសំណុំរឿង០០១ និងយុត្តិសាស្ត្រនានាពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀត ដែលនៅក្នុងសាលក្រមរបស់តុលាការនោះ បានធ្វើការវាយតម្លៃផងដែរ ទៅលើការពិចារណាផ្សេងៗ ក្នុងការសម្រេចអំពីការផ្តន្ទាទោសពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំ។

[១០:២៦:៤៨]

អង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទ នួន ជា ដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។

អង្គជំនុំជម្រះសម្រេចផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន ដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។

អង្គជំនុំជម្រះប្រកាសថា ជនជាប់ចោទ នួន ជា ត្រូវបាននាំមកឃុំខ្លួននៅមុនពេលជំនុំជម្រះលើអង្គសេចក្តីនៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ និង ខៀវ សំផន ត្រូវបាននាំមកឃុំខ្លួននៅមុនពេលជំនុំជម្រះលើអង្គសេក្តីនៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧។ ជនជាប់ចោទទាំងពីរនាក់ស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរហូតដល់ថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ដែលជាថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម និងការសម្រេចផ្តន្ទាទោសនេះ។ សាលក្រមនេះប្រកាសជាសាធារណៈនៅក្នុងសាលសវនាការធំនៃ អ.វ.ត.ក នៅថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ និងបើកផ្លូវឲ្យភាគីប្តឹងសាទុក្ខដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង។

ដោយសារស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលពួកគាត់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស អង្គជំនុំជម្រះរក្សាទុកពិរុទ្ធជន នួន ជា និងខៀវ សំផន នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង អ.វ.ត.ក រហូតដល់សាលក្រមនេះចូលជាស្ថាពរ លើកលែងតែមានការបង្គាប់ផ្សេងពីនេះរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។

អង្គជំនុំជម្រះប្រកាសផ្អាកសវនាការត្រឹមនេះ។

អនុរក្សមន្ទីរឃុំឃាំងនាំខ្លួនពិរុទ្ធជន នួន ជា និង ខៀវ សំផន ទៅកាន់មន្ទីរឃុំឃាំងនៃ អ.វ.ត.ក វិញចុះ៕

ក្រឡាបញ្ជី៖

សូមអញ្ជើញក្រោកឈរ!

(សវនាការបញ្ចប់នៅម៉ោង ១០:២៨ នាទី)